

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๔๕/๒๕๕๘

วันศุกร์ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘

อ.พ. ๕๓/๒๕๕๘

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยมีหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

๑. หลักการและเหตุผล

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษขึ้นเป็นศาลชั้นอุทธรณ์ โดยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลภาษีอากร ศาลแรงงาน ศาลล้มละลาย และศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้มีการพิจารณาพิพากษาคดีในชั้นอุทธรณ์โดยองค์คณะผู้พิพากษาที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญพิเศษในด้านนั้น ๆ อันจะทำให้การพิจารณาคดีชำนัญพิเศษในชั้นอุทธรณ์เกิดความเป็นเอกภาพและส่งเสริมให้กระบวนการยุติธรรมมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ พ.ศ. มีเนื้อหารวมจำนวน ๑๐ มาตรา สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. บทนิยาม (ร่างมาตรา ๓)

ในพระราชบัญญัตินี้

“คดีชำนัญพิเศษ” หมายความว่า

(๑) คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

(๒) คดีภาษีอากรตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณา
คดีภาษีอากร

(๓) คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้ง
ศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน

(๔) คดีล้มละลายตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณา
คดีล้มละลาย

(๕) คดีเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

“ศาลชำนาญพิเศษ” หมายความว่า

(๑) ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้ง
ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า
ระหว่างประเทศ

(๒) ศาลภาษีอากรตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณา
คดีภาษีอากร

(๓) ศาลแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน

(๔) ศาลล้มละลายตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณา
คดีล้มละลาย

(๕) ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัว
และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

๒. กำหนดให้จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษขึ้นเป็นศาลชั้นอุทธรณ์ตามพระธรรมนูญ
ศาลยุติธรรม ส่วนจะเปิดทำการเมื่อใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (ร่างมาตรา ๔)

๓. กำหนดให้ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์
คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชำนาญพิเศษ และให้จัดตั้งแผนกชั้นในศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ รวมจำนวน
๕ แผนก ดังนี้

(๑) แผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ มีอำนาจพิจารณา
พิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

(๒) แผนกคดีภาษีอากร มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง
ของศาลภาษีอากร

(๓) แผนกคดีแรงงาน มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง
ของศาลแรงงาน

(๔) แผนกคดีล้มละลาย มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง
ของศาลล้มละลาย

(๕) แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัว

(ร่างมาตรา ๕)

๔. กำหนดให้มีประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษหนึ่งคน และรองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษห้าคนในศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ และกำหนดให้การแต่งตั้งประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ รองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ และผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษนั้น จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวกับคดีชำนาญพิเศษ (ร่างมาตรา ๖)

๕. กำหนดให้คดีที่มีปัญหาสำคัญซึ่งสมควรได้รับการวินิจฉัยโดยที่ประชุมแผนกใด ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษจะให้มีการวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวโดยที่ประชุมแผนกนั้นหรือที่ประชุมร่วมระหว่างแผนกต่าง ๆ ก็ได้ พร้อมทั้งกำหนดองค์ประกอบและองค์ประชุมของที่ประชุมแผนก รวมทั้งวิธีการลงคะแนน คำวินิจฉัยของที่ประชุมแผนก (ร่างมาตรา ๗)

๖. กำหนดให้นำบรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับกับศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ และผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์ มาใช้บังคับแก่ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ รองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ และผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ แล้วแต่กรณี โดยอนุโลม เว้นแต่บทบัญญัติดังกล่าวนั้นแสดงให้เห็นว่าใช้บังคับเฉพาะกับศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ หรือผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์เท่านั้น (ร่างมาตรา ๘)

๗. กำหนดบทเฉพาะกาลให้สามารถยื่นอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษก่อนวันเปิดทำการของศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ โดยให้ยื่นต่อศาลที่มีเขตอำนาจอยู่ตามกฎหมายเดิม และให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายเดิมมาใช้บังคับกับการพิจารณาพิพากษาของศาลดังกล่าว (ร่างมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง)

สำหรับบรรดาคดีชำนาญพิเศษที่มีการอุทธรณ์และยังค้างการพิจารณาอยู่ในศาลก่อนศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษเปิดทำการ ให้ศาลเดิมนั้นยังคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีของศาลชำนาญพิเศษนั้น ๆ ต่อไป (ร่างมาตรา ๙ วรรคสอง)

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ พ.ศ.

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ พ.ศ.

สำหรับข้อดีของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวนี้ ปรากฏตามความเห็นของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ พ.ศ. เรื่องเสร็จที่ ๙๐๐/๒๕๕๘ (รายละเอียดปรากฏตามสำเนาบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวในเอกสารนี้ ส่วนที่ ๒ หน้า - ๑ -) ดังนี้

๑. กระทรวงการคลัง

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกาในส่วนของคดีชำนาญพิเศษ โดยกำหนดให้การอุทธรณ์คำพิพากษาและคำสั่งในคดีชำนาญพิเศษสามารถอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษหรือศาลชั้นอุทธรณ์ได้ เพื่อให้ระบบการอุทธรณ์และฎีกาสอดคล้องกันทุกประเภทคดี จึงเห็นชอบกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกาในส่วนของคดีชำนาญพิเศษ ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

๒. ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า กฎหมายเกี่ยวกับระบบอุทธรณ์และฎีกา ในส่วนของคดีชำนาญพิเศษโดยจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ และให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี รวมทั้งกำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษเป็นที่สุดท้าย ประกอบกับได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอุทธรณ์และฎีกาที่ได้กำหนดในหลักการไว้ว่า ให้คดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลฎีกาก่อน จึงมีเหตุผลที่จะมีการจัดระบบการอุทธรณ์เพื่อให้สอดคล้องกันทุกประเภทคดี จึงเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๓. กระทรวงพาณิชย์

กระทรวงพาณิชย์พิจารณาแล้ว เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงพาณิชย์ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๔. กระทรวงแรงงาน

กระทรวงแรงงานพิจารณาแล้ว เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ พ.ศ.

ข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ พ.ศ.

สำนักงานประมาณ กระทรวงการคลัง ได้มีความเห็นปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์ชำนาญพิเศษ พ.ศ. เรื่องเสร็จที่ ๙๐๐/๒๕๕๘ (รายละเอียดปรากฏตามสำเนาบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าว ในเอกสารนี้ ส่วนที่ ๒ หน้า - ๑ -) ทั้งนี้ โดยได้มีความเห็นว่า เพื่อให้การบริหารจัดการอัตรากำลังและพัฒนาอัตรากำลังคนภาครัฐมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดให้มีกลไกในการควบคุมอัตรากำลังและค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร ให้มีความเหมาะสมกับการดำเนินการกิจสำหรับภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายจากการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกาในส่วนของ

คดีชำนาญพิเศษดังกล่าว เห็นสมควรให้สำนักงานศาลยุติธรรมพิจารณาใช้จ่ายจากค่าธรรมเนียมศาล เป็นลำดับแรก หากไม่เพียงพอขอให้พิจารณาปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ รายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ หรือเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามความจำเป็นและเหมาะสมต่อไป

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

เอกสารประกอบการพิจารณาฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานด้านนิติบัญญัติ โดยมุ่งเน้น สารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น สำหรับเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
กรกฎาคม ๒๕๕๘

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายนิช ผาสุข	ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย
นางสาวสุภาวดีจิตต์ ไตรเทพพิสัย	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายสุชาติ พันทองคำ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นายโสภณ ชาติบุษย์จาร์	นิติกรชำนาญการพิเศษ
นางสาวกรรณิกา พัชระ	วิทยากรชำนาญการ
นางสิริกัญย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวรัตติกาลุย์ น้อยนวม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวกาญจนา พาลดีหลุด	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์สภานิติบัญญัติแห่งชาติ www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ ณ ศูนย์บริการข้อมูลด้านกฎหมายวุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ พ.ศ. ๑

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ พ.ศ.

- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ พ.ศ. -๑-
- สรุปความจำเป็นในการตราร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ
พ.ศ. -๕-
- ประโยชน์ของร่างกฎหมายเกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกา รวม ๙ ฉบับ -๗-
- สถิติค่างมา คดีรับใหม่ คดีเสร็จไป และคดีค่างไปของศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ -๘-
- สถิติค่างมา คดีรับใหม่ คดีเสร็จไป และคดีค่างไปของศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (มกราคม - พฤษภาคม) -๙-
- แนวทางการปรับปรุงกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีชั้นอุทธรณ์ฎีกา
ให้เป็นระบบอนุญาตให้อุทธรณ์ฎีกา -๑๐-
- สถิติปริมาณคดีชั้นอุทธรณ์พิเศษของศาลฎีกา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ -๑๕-

ภาคผนวก

- (๑) ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๑)
- (๒) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์
คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ พ.ศ. (๗)

**ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)**

ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ พ.ศ.

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ

๑.๒ เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษขึ้นเป็นศาลชั้นอุทธรณ์ โดยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลภาษีอากร ศาลแรงงาน ศาลล้มละลาย และศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้มีการพิจารณาพิพากษาคดีในชั้นอุทธรณ์โดยองค์คณะผู้พิพากษาที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญพิเศษในด้านนั้น ๆ อันจะทำให้การพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์เกิดความโปร่งใสและเป็นเอกภาพ และส่งเสริมให้กระบวนการยุติธรรมมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ

๔. วันใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

.....

๕. บทนิยาม (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คดีชำนาญพิเศษ” หมายความว่า

(๑) คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

(๒) คดีภาษีอากรตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร

(๓) คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน

(๔) คดีล้มละลายตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย

(๕) คดีเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

“ศาลชำนาญพิเศษ” หมายความว่า

(๑) ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

(๒) ศาลภาษีอากรตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร

(๓) ศาลแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน

(๔) ศาลล้มละลายตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย

(๕) ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

๖. บทรักษาการตามพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑๐)

มาตรา ๑๐ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๗. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๗.๑ กำหนดให้จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษขึ้นเป็นศาลชั้นอุทธรณ์ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ส่วนจะเปิดทำการเมื่อใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา (ร่างมาตรา ๔)

มาตรา ๔ ให้จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษขึ้นเป็นศาลชั้นอุทธรณ์ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ส่วนจะเปิดทำการเมื่อใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

๗.๒ กำหนดให้ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชำนัญพิเศษ และให้จัดตั้งแผนกขึ้นในศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ รวมจำนวน ๕ แผนก (ร่างมาตรา ๕)

มาตรา ๕ ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชำนัญพิเศษ

ให้จัดตั้งแผนกดังต่อไปนี้ขึ้นในศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

(๑) แผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

(๒) แผนกคดีภาษีอากร มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลภาษีอากร

(๓) แผนกคดีแรงงาน มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลแรงงาน

(๔) แผนกคดีล้มละลาย มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล้มละลาย

(๕) แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัว

๗.๓ กำหนดให้มีประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษหนึ่งคน และรองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษห้าคนในศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ รวมทั้งวิธีการแต่งตั้งประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ รองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ และผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ (ร่างมาตรา ๖)

มาตรา ๖ ให้มีประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษหนึ่งคน และรองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษห้าคนในศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ รองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ และผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวกับคดีชำนัญพิเศษ

๗.๔ กำหนดให้คดีที่มีปัญหาสำคัญซึ่งสมควรได้รับการวินิจฉัยโดยที่ประชุมแผนกใด ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษจะให้มีการวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวโดยที่ประชุมแผนกนั้นหรือที่ประชุมร่วมระหว่างแผนกต่าง ๆ ก็ได้ พร้อมทั้งกำหนดองค์ประกอบและองค์ประชุมของที่ประชุมแผนก รวมทั้งวิธีการลงคะแนนคำวินิจฉัยของที่ประชุมแผนก (ร่างมาตรา ๗)

มาตรา ๗ คดีที่มีปัญหาสำคัญซึ่งสมควรได้รับการวินิจฉัยโดยที่ประชุมแผนกใด ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษจะให้มีการวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวโดยที่ประชุมแผนกนั้นหรือที่ประชุมร่วมระหว่างแผนกต่าง ๆ ก็ได้

ที่ประชุมแผนกตามวรรคหนึ่งประกอบด้วยรองประธานศาลอุทธรณ์ซึ่งรับผิดชอบแผนกที่เกี่ยวข้องและผู้พิพากษาทุกคนในแผนกซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนผู้พิพากษาในแผนกนั้น และให้ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษหรือรองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน

คำวินิจฉัยของที่ประชุมแผนกให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก และถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานแห่งที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

๗.๕ กำหนดให้นำบรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับกับศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ และผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์ มาใช้บังคับแก่ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ รองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ และผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ แล้วแต่กรณี โดยอนุโลม เว้นแต่บทบัญญัติดังกล่าวนั้นแสดงให้เห็นว่าใช้บังคับเฉพาะกับศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ หรือผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์เท่านั้น (ร่างมาตรา ๘)

มาตรา ๘ บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับกับศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ และผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์ให้นำมาใช้บังคับแก่ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ รองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ และผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ แล้วแต่กรณี โดยอนุโลม เว้นแต่บทบัญญัติดังกล่าวนั้นแสดงให้เห็นว่าใช้บังคับเฉพาะกับศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ หรือผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์เท่านั้น

๗.๖ กำหนดบทเฉพาะกาลให้สามารถยื่นอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษก่อนวันเปิดทำการของศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ โดยให้ยื่นต่อศาลที่มีเขตอำนาจอยู่ตามกฎหมายเดิม และให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายเดิมมาใช้บังคับกับการพิจารณาพิพากษาของศาลดังกล่าว (ร่างมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง) สำหรับบรรดาคดีชำนัญพิเศษที่มีการอุทธรณ์และยังค้างการพิจารณาอยู่ในศาลก่อนศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษเปิดทำการ ให้ศาลเดิมนั้นยังคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีของศาลชำนัญพิเศษนั้น ๆ ต่อไป (ร่างมาตรา ๙ วรรคสอง)

มาตรา ๙ บรรดาคดีที่ศาลชำนัญพิเศษมีคำพิพากษาหรือคำสั่งก่อนวันเปิดทำการของศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ ให้อุทธรณ์ไปยังศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีที่อุทธรณ์จากศาลชำนัญพิเศษนั้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้บังคับกับการพิจารณาพิพากษาของศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีที่อุทธรณ์นั้น

บรรดาคดีชำนัญพิเศษที่มีการอุทธรณ์และยังค้างพิจารณาอยู่ในศาลใดก่อนเปิดทำการของศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ ให้ศาลซึ่งคดีนั้นค้างพิจารณาอยู่คงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไป ทั้งนี้ ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีของศาลชำนัญพิเศษนั้น ๆ

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์ชำนาญพิเศษ พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๖๖๗ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๘ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์ชำนาญพิเศษ พ.ศ. ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจสอบพิจารณา แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

ในการตรวจสอบพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งพิจารณา โดยมีผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด และสภานายความ เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดทำบันทึกประกอบร่างพระราชบัญญัติฯ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ พ.ศ. มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑.๑ จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษเป็นศาลชั้นอุทธรณ์ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม โดยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์จากศาลชำนาญพิเศษ ได้แก่ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลภาษีอากร ศาลแรงงาน ศาลล้มละลาย และศาลเยาวชนและครอบครัว

๑.๒ กำหนดตำแหน่งประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษและรองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ และจำนวนผู้พิพากษาซึ่งเป็นไปตามที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนด

๑.๓ กำหนดให้นำบทบัญญัติที่ใช้บังคับแก่ศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค รวมทั้งผู้บริหารและผู้พิพากษาในศาลดังกล่าวมาใช้บังคับแก่ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษและผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ

๑.๔ กำหนดบทเฉพาะกาลให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์จากศาลชำนาญพิเศษก่อนร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไปจนกว่าศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษจะเปิดทำการ

๒. ข้อสังเกตและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ กระทรวงการคลัง

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการอุทธรณ์และฎีกาในส่วนของคดีชำนาญพิเศษ โดยกำหนดให้การอุทธรณ์คำพิพากษาและคำสั่งในคดีชำนาญพิเศษสามารถอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษหรือศาลชั้นอุทธรณ์ได้ เพื่อให้ระบบการอุทธรณ์และฎีกาสอดคล้องกันทุกประเภทคดี จึงเห็นชอบกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบการอุทธรณ์และฎีกาในส่วนของคดีชำนาญพิเศษตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

๒.๒ ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า กฎหมายเกี่ยวกับระบบอุทธรณ์และฎีกา ในส่วนของคดีชำนาญพิเศษโดยจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ และให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี รวมทั้งกำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษเป็นที่สุด ประกอบกับได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอุทธรณ์และฎีกาที่ได้กำหนดในหลักการไว้ว่าให้คดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลฎีกาก่อน จึงมีเหตุผลที่จะมีการจัดระบบการอุทธรณ์ เพื่อให้สอดคล้องกันทุกประเภทคดี จึงเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๒.๓ กระทรวงพาณิชย์

กระทรวงพาณิชย์พิจารณาแล้ว เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงพาณิชย์ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๒.๔ กระทรวงแรงงาน

กระทรวงแรงงานพิจารณาแล้ว เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ พ.ศ.

๒.๕ สำนักงบประมาณ

สำนักงบประมาณพิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า เพื่อให้การบริหารจัดการอัตรากำลังและพัฒนาอัตรากำลังคนภาครัฐมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขอให้สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดให้มีกลไกในการควบคุมอัตรากำลังและค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับการดำเนินภารกิจ สำหรับภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายจากการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกาในส่วนของคดีชำนาญพิเศษดังกล่าว เห็นสมควรให้สำนักงานศาลยุติธรรมพิจารณาใช้จ่ายจากค่าธรรมเนียมศาลเป็นลำดับแรก หากไม่เพียงพอ ขอให้พิจารณาปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี

งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ หรือเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามความจำเป็นและเหมาะสมต่อไป

๓. สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์ชั้นอุทธรณ์คดี พ.ศ. แล้ว สรุปผลการพิจารณา ได้ดังนี้

๓.๑ **วันใช้บังคับ** กำหนดวันใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๓.๒ **คำนิยาม** กำหนดบทนิยามคำว่า “คดีชั้นอุทธรณ์คดี” และ “ศาลชั้นอุทธรณ์คดี” (ร่างมาตรา ๓) เพื่อความสะดวกในการอ้างอิง

๓.๓ **ความเชื่อมโยงกับพระธรรมนูญศาลยุติธรรม** กำหนดให้จัดตั้ง ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์คดีขึ้นเป็นศาลชั้นอุทธรณ์ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ร่างมาตรา ๔) ซึ่งจะสอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรมที่มีการบัญญัติ คำนิยามใหม่ คือ “ศาลชั้นอุทธรณ์” ให้หมายถึง ศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค และศาลอุทธรณ์อื่นที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลนั้นกำหนดให้เป็นศาลอุทธรณ์ อันเป็นการแก้ไข การใช้ถ้อยคำเพื่อลดความสับสนในการใช้คำว่า “ศาลอุทธรณ์” ซึ่งปัจจุบันมีความหมาย ในบางกรณีครอบคลุมศาลอุทธรณ์ทุกแห่ง และในบางกรณีหมายถึงเฉพาะศาลอุทธรณ์ที่ไม่ใช่ ศาลอุทธรณ์ภาค

๓.๔ **เขตอำนาจ** กำหนดให้ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์คดีมีอำนาจพิจารณา พิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์คดี และตัดการกำหนดเขต ของศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์คดีออก เนื่องจากมีเพียงศาลเดียวและมีความชัดเจนอยู่แล้ว ว่ามีเขตอำนาจพิจารณาครอบคลุมเขตของศาลชั้นอุทธรณ์คดีอยู่แล้ว (ร่างมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง)

๓.๕ **การจัดตั้งแผนก** จัดตั้งแผนกในศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์คดี จำนวน ๕ แผนก ตามจำนวนของศาลชั้นอุทธรณ์คดีที่จะมีการยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งมายัง ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์คดี (ร่างมาตรา ๕ วรรคสอง)

๓.๖ **ผู้บริหาร** กำหนดตำแหน่งประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์คดี และรองประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์คดี ๕ คน ซึ่งเป็นจำนวนที่สอดคล้องกับจำนวนแผนก ในศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์คดี ทั้งนี้ เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน (ร่างมาตรา ๖)

๓.๗ **การประชุมแผนก** ให้ประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์คดีมีอำนาจ กำหนดให้มีการประชุมแผนกหรือการประชุมร่วมระหว่างแผนกเพื่อกำหนดองค์คณะผู้พิพากษา ที่ใหญ่ขึ้นสำหรับการพิจารณาคดีที่มีปัญหาสำคัญ โดยจะแตกต่างจากการประชุมใหญ่ ตามมาตรา ๑๔๐ วรรคสองแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งเป็นการประชุม ร่วมกันระหว่างผู้พิพากษาทั้งหมดในศาล ซึ่งไม่เหมาะสมสำหรับศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์คดี ที่มีเพียงบางแผนกเท่านั้นที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวข้องกับคดีที่จะต้องวินิจฉัย (ร่างมาตรา ๗)

๓.๘ การนำบทบัญญัติของกฎหมายมาใช้บังคับโดยอนุโลม กำหนดให้นำบทบัญญัติกฎหมายที่ใช้บังคับกับศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคและผู้พิพากษาในศาลดังกล่าวมาใช้บังคับกับศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษและผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๘)

๓.๙ บทเฉพาะกาล กำหนดบทเฉพาะกาลให้สามารถยื่นอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษก่อนวันเปิดทำการของศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ โดยให้ยื่นต่อศาลที่มีอำนาจอยู่ตามกฎหมายเดิม (ร่างมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง) และรองรับอำนาจพิจารณาคดีอุทธรณ์ของศาลดังกล่าวในระหว่างที่ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษยังไม่เปิดทำการ (ร่างมาตรา ๙ วรรคสอง) ทั้งนี้ เพื่อความต่อเนื่องในระบบกระบวนการยุติธรรมโดยไม่กระทบต่อสิทธิในการอุทธรณ์ของคู่ความ

นอกจากนี้ ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำและวรรคตอนในส่วนของบันทึกหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติฯ และร่างพระราชบัญญัติฯ ให้ถูกต้องและเหมาะสม เป็นไปตามแบบการร่างกฎหมายของสำนักงานฯ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๕๘

สรุปความจำเป็นในการตราร่างพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ พ.ศ.

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

๒. ใครควรเป็นผู้ทำภารกิจ

สำนักงานศาลยุติธรรม

๓. ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

โดยที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้คดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลฎีกาก่อน แต่ระบบการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลภาษีอากร ศาลแรงงาน และศาลล้มละลาย กฎหมายกำหนดให้คู่ความมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ตรงไปยังศาลฎีกา โดยไม่ต้องขออนุญาตต่อศาลฎีกา ส่วนคดีของศาลเยาวชนและครอบครัวกฎหมายกำหนดให้คู่ความมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคและมีสิทธิยื่นฎีกาต่อศาลฎีกา ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการดังกล่าวและทำให้เกิดความสับสนในการใช้สิทธิอุทธรณ์กับคดีประเภทอื่น สมควรจัดระบบการอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษใหม่โดยจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษขึ้นและให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลชำนัญพิเศษต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษเป็นที่สุด และการนำคดีขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องขออนุญาตจากศาลฎีกาเช่นเดียวกับคดีประเภทอื่น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๔. ความซ้ำซ้อนของกฎหมาย

ไม่มี

๕. ภาระต่อบุคคลและความคุ้มค่า

การตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นบังคับใช้ไม่เกิดภาระแก่คู่ความ

๖. ความพร้อมของรัฐ

ศาลยุติธรรมสามารถดำเนินการได้ทันทีเมื่อกฎหมายมีผลบังคับใช้

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักงานศาลยุติธรรม

๘. วิธีการทำงานและการตรวจสอบ

วิธีการทำงานได้กำหนดให้สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเน้นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรม

๙. อำนาจในการตราอนุบัญญัติ

ไม่มี

๑๐. การรับฟังความคิดเห็น

คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมได้ให้ความเห็นชอบแล้ว

ประโยชน์ของร่างกฎหมายเกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกา รวม ๙ ฉบับ*

เนื่องจากปัจจุบันระบบการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลภาษีอากร ศาลแรงงาน และศาลล้มละลาย กฎหมายกำหนดให้คู่ความมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ตรงไปยังศาลฎีกาโดยไม่ต้องขออนุญาตต่อศาลฎีกา ส่วนคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว กฎหมายกำหนดให้คู่ความมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภาค และมีสิทธิยื่นฎีกาต่อศาลฎีกา ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่มีการแก้ไขใหม่ซึ่งต้องการให้คดียุติที่ศาลอุทธรณ์เป็นหลัก ส่วนคดีที่จะขึ้นไปศาลฎีกาจะต้องเป็นคดีที่มีความสำคัญจริง ๆ เท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้ศาลสูงสุดได้ใช้ทรัพยากรในการพิจารณาคดีที่มีความสำคัญต่อระบบกฎหมายในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ร่างกฎหมายเกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกา รวม ๙ ฉบับ ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นการจัดระบบการอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์เสียใหม่ โดยจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษขึ้นและให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษเป็นที่สุด และการนำคดีขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องขออนุญาตจากศาลฎีกาเช่นเดียวกับคดีประเภทอื่น จึงเกิดประโยชน์อย่างยิ่งในการทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลมีความรวดเร็วและสร้างความเป็นเอกภาพในแนวคำพิพากษาและทำให้การบังคับสิทธิตามกฎหมายมีความชัดเจนและแน่นอน อันจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วและเป็นธรรมยิ่งขึ้น

* ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สถิติคดีค้างมา คดีรับใหม่ คดีเสร็จไป และคดีค้างไปของศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ

ประจำปี พ.ศ. 2557 *

ศาล	ปริมาณคดีที่เข้าสู่การพิจารณา			คดีที่พิพากษา	คดีเสร็จไป	คดีค้างไป
	คดีค้างมา	คดีรับใหม่	รวม	เสร็จไป	ร้อยละ	
ศาลฎีกา	188	217	405	302	74.57	103
ศาลทรัพย์สินทางปัญญา	590	5,701	6,291	5,645	89.73	646
ศาลแรงงาน						
ศาลแรงงานกลาง	2,924	6,828	9,752	6,312	64.73	3,440
ศาลแรงงานภาค 1	109	1,154	1,263	942	74.58	321
ศาลแรงงานภาค 2	685	3,396	4,081	3,680	90.17	401
ศาลแรงงานภาค 3	295	169	464	423	91.16	41
ศาลแรงงานภาค 4	39	264	303	238	78.55	65
ศาลแรงงานภาค 5	64	356	420	337	80.24	83
ศาลแรงงานภาค 6	18	98	116	91	78.45	25
ศาลแรงงานภาค 7	27	185	212	171	80.66	41
ศาลแรงงานภาค 8	52	311	363	233	64.19	130
ศาลแรงงานภาค 9	17	78	95	76	80.00	19
รวมคดีกลุ่มศาลแรงงาน	4,230	12,839	17,069	12,503	73.25	4,566
ศาลล้มละลาย						
ล้มละลาย	2,319	3,746	6,065	3,977	65.57	2,088
ล้มละลาย (ฟื้นฟู)	16	35	51	28	54.90	23
ล้มละลาย (สาขา)	164	363	527	376	71.35	151
ล้มละลาย (อาญา)	24	12	36	12	33.33	24
รวมคดีศาลล้มละลาย	2,523	4,156	6,679	4,393	65.77	2,286
รวมคดีกลุ่มศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ	7,531	22,913	30,444	22,843	75.03	7,601

* ที่มา : สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม

สถิติคดีค้างมา คดีรับใหม่ คดีเสร็จไป และคดีค้างไปของศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ

ประจำปี พ.ศ. 2558 (มกราคม - พฤษภาคม) *

ศาล	ปริมาณคดีที่เข้าสู่การพิจารณา			คดีที่พิพากษา	คดีเสร็จไป	คดีค้างไป
	คดีค้างมา	คดีรับใหม่	รวม	เสร็จไป	ร้อยละ	
ศาลฎีกาชั้นกลาง	103	85	188	93	49.47	95
ศาลทรัพย์สินทางปัญญา	646	2,032	2,678	1,985	74.12	693
ศาลแรงงาน						
ศาลแรงงานกลาง	3,440	2,784	6,224	2,553	41.02	3,671
ศาลแรงงานภาค 1	321	327	648	326	50.31	322
ศาลแรงงานภาค 2	401	982	1,383	693	50.11	690
ศาลแรงงานภาค 3	41	84	125	53	42.40	72
ศาลแรงงานภาค 4	65	124	189	117	61.90	72
ศาลแรงงานภาค 5	83	257	340	63	18.53	277
ศาลแรงงานภาค 6	25	33	58	28	48.28	30
ศาลแรงงานภาค 7	41	188	229	193	84.28	36
ศาลแรงงานภาค 8	130	284	414	135	32.61	279
ศาลแรงงานภาค 9	19	78	97	47	48.45	50
รวมคดีกลุ่มศาลแรงงาน	4,566	5,141	9,707	4,208	43.35	5,499
ศาลล้มละลาย						
ล้มละลาย	2,088	1,446	3,534	1,586	44.88	1,948
ล้มละลาย (ฟื้นฟู)	23	12	35	13	37.14	22
ล้มละลาย (สาขา)	151	111	262	100	38.17	162
ล้มละลาย (อาญา)	24	6	30	10	33.33	20
รวมคดีศาลล้มละลาย	2,286	1,575	3,861	1,709	44.26	2,152
รวมคดีกลุ่มศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ	7,601	8,833	16,434	7,995	48.65	8,439

* ที่มา : สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม

แนวทางการปรับปรุงกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีชั้นอุทธรณ์ฎีกา ให้เป็นระบบอนุญาตให้อุทธรณ์ฎีกา*

ระบบการอุทธรณ์และฎีกาของประเทศไทยในปัจจุบัน

โครงสร้างศาลยุติธรรมของประเทศไทย

ศาลยุติธรรมของประเทศไทยแบ่งออกเป็น ๓ ชั้นศาล คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา คำว่า ศาลสูง จึงหมายถึงศาลอุทธรณ์ซึ่งเป็นศาลชั้นที่สูงกว่าศาลชั้นต้นและศาลฎีกา ซึ่งเป็นศาลสูงสุดตามหลักของการอุทธรณ์และฎีกา การพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดคดีต้องเป็นไปตามลำดับชั้นศาล

อย่างไรก็ตาม หลักการอุทธรณ์และฎีกาไปตามลำดับชั้นศาลเช่นนี้แม้จะเป็นวิธีการที่ดี แต่ก็มีข้อเสียที่ทำให้คดีล่าช้าเพราะกว่าคดีจะถึงที่สุดต้องใช้เวลาอันยาวนานหลายปีอันเป็นช่องทางให้ฝ่ายที่ไม่สุจริตเอาเปรียบฝ่ายที่สุจริตได้ และเป็นเหตุให้เกิดค่าใช้จ่ายเกินความจำเป็นอีกด้วย จึงมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อให้คดีเสร็จจากศาลยุติธรรมได้รวดเร็วขึ้น โดยให้มีการอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกาโดยไม่ผ่านศาลอุทธรณ์ทั้งในศาลชั้นต้นอันเป็นศาลทั่วไปในคดีแพ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๓ ทวิ และในศาลชั้นต้นที่เป็นศาลชำนาญพิเศษนั้น การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลแรงงาน ศาลภาษีอากรกลาง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง และศาลล้มละลายกลาง รวมถึงคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับคดีดังกล่าว ไม่ว่าในปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายให้อุทธรณ์โดยตรงไปยังศาลฎีกาโดยไม่ต้องผ่านศาลอุทธรณ์ อันเป็นการลดขั้นตอนการพิจารณาให้เหลือเพียง ๒ ชั้นศาล

การนำคดีขึ้นสู่กระบวนการพิจารณาของศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา

๑. การอุทธรณ์และฎีกาของไทยเป็นการให้สิทธิ

การอุทธรณ์และฎีกาเป็นสิทธิที่มีอยู่ตามกฎหมาย อันเป็นการเปิดโอกาสให้คู่ความและผู้มีส่วนได้เสียในคดีอุทธรณ์ฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์แล้วแต่กรณีในเมื่อไม่เห็นพ้องด้วย เพื่อให้ศาลที่อยู่ในชั้นที่เหนือกว่าซึ่งมีประสบการณ์มากกว่าช่วย

* ที่มา : รายงานทางวิชาการหลักสูตร “ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น” รุ่นที่ ๓
สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

ตรวจสอบความถูกต้องตลอดจนดูแลและแก้ไขข้อผิดพลาดบกพร่องของศาลที่อยู่ชั้นต่ำกว่า ถ้าหากมี นอกจากนั้นยังมีกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้มีการทบทวนคำพิพากษาศาลชั้นต้นแม้ไม่มีการยื่นอุทธรณ์ คือ กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๔๕ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า ศาลชั้นต้นมีหน้าที่ต้องส่งสำนวนคดีที่พิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ไปยังศาลอุทธรณ์ในเมื่อไม่มีการอุทธรณ์คำพิพากษานั้น และคำพิพากษาเช่นว่านี้จะยังไม่ถึงที่สุด เว้นแต่ศาลอุทธรณ์จะได้พิพากษายืน ทั้งนี้ เนื่องจากคดีลักษณะเช่นนี้เป็นคดีอันสำคัญที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน อย่างไรก็ตาม หากมีบทบัญญัติของกฎหมายให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลใดเป็นที่สุด หรือมีบทบัญญัติจำกัดสิทธิบางประการในการอุทธรณ์และฎีกาในเรื่องใดไว้ คู่ความและผู้มีส่วนได้เสียย่อมมีสิทธิอุทธรณ์และฎีกาหรือถูกจำกัดสิทธิดังกล่าวได้ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

๒. การอุทธรณ์และฎีกาในคดีแพ่งและคดีอาญา

๒.๑ คดีแพ่ง

๒.๑.๑ ข้อจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์หรือฎีกา

๑) จำกัดสิทธิโดยกฎหมายบัญญัติให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในเรื่องนั้นเป็นที่สุด ได้แก่

(๑) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เช่น คำสั่งประธานศาลอุทธรณ์เรื่องจำเลยขอโอนคดี (มาตรา ๖ วรรคสอง) คำสั่งประธานศาลอุทธรณ์เรื่องการขอรวมคดี (มาตรา ๘ วรรคสอง) คำสั่งศาลเรื่องการคัดค้านผู้พิพากษา (มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง) คำสั่งประธานศาลเรื่องคู่ความขอโอนคดี (มาตรา ๒๘ วรรคสอง) คำสั่งของศาลที่สูงกว่าเรื่องคำพิพากษาขัดกัน (มาตรา ๑๔๖ วรรคสอง) เป็นต้น

(๒) ตามบทกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๒ มาตรา ๕๔ ที่ให้คำสั่งศาลในเรื่องการคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเป็นที่สุดไม่ว่าจะสั่งในทางใด พระราชบัญญัติกักเรือ พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๘ และ ๑๔ ที่ให้คำสั่งศาลเกี่ยวกับการกักเรือเป็นที่สุด เป็นต้น

๒) จำกัดสิทธิในคดีบางประเภทที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติมิให้อุทธรณ์หรือฎีกา ได้แก่

(๑) คดีที่ศาลพิพากษาตามข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความของคู่ความห้ามมิให้อุทธรณ์ (มาตรา ๑๓๘)

(๒) ห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาเรื่องค่าธรรมเนียมอย่างเดียว (มาตรา ๑๖๘)

(๓) คดีไม่มีข้อพิพาทจะอุทธรณ์ฎีกาได้เฉพาะกรณีศาลชั้นต้น ยกคำร้องขอของผู้เริ่มคดีเสียทั้งหมดหรือบางส่วนประการหนึ่ง หรือเฉพาะเหตุที่มีได้ปฏิบัติตาม บทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาหรือพิพากษาหรือคำสั่งอีกประการหนึ่ง (มาตรา ๑๘๘) และ

(๔) คดีที่เกี่ยวข้องกับอนุญาโตตุลาการ ห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งศาล ซึ่งปฏิเสธไม่ยอมพิพากษาตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ หรือคำพิพากษาของศาลตามคำชี้ขาด ของอนุญาโตตุลาการ (มาตรา ๒๒๒)

๓) จำกัดสิทธิในปัญหาบางประเภท ปัญหาที่ศาลจะต้องวินิจฉัย ตามที่คู่ความหรือผู้มีส่วนได้เสียโต้แย้งกันจะมี ๒ ประการ คือ ปัญหาข้อเท็จจริงประการหนึ่ง กับปัญหาข้อกฎหมายอีกประการหนึ่ง ซึ่งตามกฎหมายไทยนั้นเปิดโอกาสให้อุทธรณ์หรือฎีกาได้ ทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

การอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงนั้น ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งมีการจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์โดยถือเอาจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในแต่ละ ชั้นศาลว่ามีจำนวนตามที่กฎหมายกำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งในชั้นอุทธรณ์มีมาตรา ๒๒๔ กำหนดไว้ว่า ถ้าราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทในชั้นอุทธรณ์ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาทแล้ว อุทธรณ์ ในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้ ส่วนในชั้นฎีกา มาตรา ๒๔๘ กำหนดไว้ว่า ถ้าราคาทรัพย์สินหรือจำนวน ทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นฎีกาไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาทแล้ว ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้

อย่างไรก็ตาม คดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ดังกล่าวข้างต้นกลับเป็นไปไม่ต้องห้ามได้ หากได้รับการรับรองหรืออนุญาตให้อุทธรณ์ฎีกาในปัญหา ข้อเท็จจริง ซึ่งในชั้นอุทธรณ์ ได้แก่ กรณีที่ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นในศาลชั้นต้นได้ทำความเห็น แยกไว้หรือผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นในศาลชั้นต้นให้การรับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ หรือ อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้นหรืออธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกามีหนังสืออนุญาตให้อุทธรณ์ตามที่ผู้อุทธรณ์ ยื่นคำร้องภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นสั่งไม่รับอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๓๐ วรรคสาม มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง สำหรับในชั้นฎีกา ได้แก่ กรณีที่ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นในศาลอุทธรณ์ ได้ทำความเห็นแยกไว้ หรือผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ได้รับรองว่า มีเหตุสมควรที่จะฎีกาได้ หรือประธานศาลอุทธรณ์มีหนังสืออนุญาตให้ฎีกาตามที่ผู้ฎีกายื่นคำร้อง ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นสั่งไม่รับฎีกาตามมาตรา ๒๓๐ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๒๔๗ และ ๒๔๘ วรรคหนึ่ง

ส่วนการอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายนั้น ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งไม่มีบทบัญญัติห้ามมิให้อุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาข้อกฎหมาย ไม่ว่าจะคดีจะมีทุนทรัพย์มากน้อยเพียงใด

๔) จำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกาในกรณีคำสั่งระหว่างพิจารณาของศาลคำสั่งระหว่างพิจารณาของศาล คือ คำสั่งซึ่งศาลได้สั่งก่อนมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดีซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๖ ห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งนั้นในระหว่างพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นเพราะอาจทำให้คดีล่าช้าได้ อย่างไรก็ตาม มีคำสั่งระหว่างพิจารณาบางประเภทตามมาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๘ ที่ไม่ถือว่าเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา คู่ความจึงอุทธรณ์ได้ทันที บทบัญญัติดังกล่าวนำไปใช้ในชั้นศาลฎีกาด้วยโดยอนุโลม

๕) จำกัดประเภทบุคคลผู้ใช้สิทธิอุทธรณ์หรือฎีกา ผู้ที่จะอุทธรณ์ได้จะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับผลเสียหายหรือเกิดการโต้แย้งสิทธิของตนจากผลของคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้น ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะเป็นคู่ความในคดีหรือไม่ หรือแม้แต่ในกรณีที่มิกฎหมายบัญญัติให้สิทธิอุทธรณ์แก่บุคคลใดโดยเฉพาะ ดังนั้น แม้เป็นคู่ความก็ตาม หากไม่มีผลกระทบจากคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นในเรื่องใดก็ใช้สิทธิอุทธรณ์ในเรื่องนั้นไม่ได้

๒.๒ คดีอาญา หลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว คู่ความและผู้มีส่วนได้เสียในคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้น เช่น ผู้ที่ไม่ได้เป็นคู่ความในคดีแต่ถูกลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล หรือผู้เสียหายในคดีความผิดอันยอมความได้ยื่นคำร้องขอถอนคำร้องทุกข์หากศาลไม่อนุญาตย่อมอุทธรณ์ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๒/๒๔๘๘) ย่อมอุทธรณ์ได้เสมอทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย เว้นแต่จะต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๓ ส่วนในชั้นฎีกาคู่ความย่อมฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ได้เสมอเช่นกันตามมาตรา ๒๑๖

๒.๒.๑ ข้อจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์หรือฎีกา

๑) จำกัดโดยกฎหมายบัญญัติให้คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลใดศาลหนึ่งหรือกรณีใดกรณีหนึ่งเป็นที่สุด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น คำสั่งของประธานศาลฎีกาเรื่องโจทก์หรือจำเลยขอให้โอนคดีไปศาลอื่น (มาตรา ๒๖ วรรคสอง) คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ในเรื่องผิดสัญญาประกัน (มาตรา ๑๑๙) คำสั่งศาลอุทธรณ์ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวยื่นตามศาลชั้นต้น (มาตรา ๑๑๙ ทวิ) หรือตามกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๔๗๒ มาตรา ๑๗ ที่ให้คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในเรื่องส่งผู้ร้ายข้ามแดนเป็นที่สุดทั้งในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖

มาตรา ๑๐ ที่ให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์ในการพิจารณาคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาพิพากษาใหม่เป็นที่สุด

๒) จำกัดสิทธิในปัญหาบางประเภท ตามกฎหมายไทยนั้น เปิดโอกาสให้คู่ความและผู้มีส่วนได้เสียยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาได้ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย สำหรับปัญหาข้อเท็จจริงนั้น กฎหมายจำกัดสิทธิไว้ในบางกรณี แต่ปัญหาข้อกฎหมายโดยปกติไม่มีการจำกัดแต่อย่างใด

การอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มีการจำกัดสิทธิอุทธรณ์โดยถือเอาคดีที่มีโทษไม่มาก กล่าวคือ คดีซึ่งอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ห้ามทั้งโจทก์และจำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง

ส่วนในชั้นฎีกานั้น มีบทบัญญัติห้ามฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหลายกรณี เช่น ในคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นหรือแก้ไขเล็กน้อย และให้ลงโทษจำคุกจำเลยเกิน ๒ ปี แต่ไม่เกิน ๕ ปี หรือปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ โดยโทษจำคุกเกิน ๒ ปี แต่ไม่เกิน ๕ ปี ห้ามทั้งโจทก์และจำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ส่วนคดีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นหรือแก้ไขเล็กน้อย และให้ลงโทษจำคุกจำเลยเกิน ๕ ปี ไม่ว่าจะมิใช่โทษอย่างอื่นด้วยหรือไม่ จำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงได้ แต่โจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงไม่ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘

๓) จำกัดสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกาในกรณีคำสั่งระหว่างพิจารณาของศาล คำสั่งระหว่างพิจารณาเป็นคำสั่งที่ไม่ทำให้คดีเสร็จสำนวน คู่ความจะอุทธรณ์หรือฎีกาคำสั่งระหว่างพิจารณาของศาลได้ต่อเมื่อศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งประเด็นสำคัญแล้ว และในคดีนั้นต้องมีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งในประเด็นแห่งคดีด้วยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๖ ซึ่งนำไปใช้บังคับในชั้นฎีกาด้วยโดยอนุโลม

๔) จำกัดสิทธิเพราะเห็นว่าเป็นอำนาจศาลชั้นต้นโดยเฉพาะ คำสั่งศาลชั้นต้นในบางกรณีถือเป็นคำสั่งที่ต้องห้ามในการอุทธรณ์หรือฎีกาตามที่ศาลฎีกาเคยตีความวางหลักกฎหมายไว้ แม้ไม่มีกฎหมายเขียนห้ามอุทธรณ์หรือฎีกาโดยชัดแจ้ง ได้แก่ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๒๕/๒๔๙๖ (ประชุมใหญ่) คำสั่งศาลที่ไม่อนุญาตให้ขังผู้ต้องหาระหว่างสอบสวนต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗ เพราะเห็นว่าไม่มีความจำเป็นนั้น ผู้ร้องขอให้ขังจะอุทธรณ์ฎีกาต่อไปไม่ได้ (กรณีเช่นนี้มีทางแก้ไขโดยยื่นฟ้องผู้ต้องหาได้อยู่แล้ว)

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า ระบบอุทธรณ์และฎีกาของประเทศไทย ถือหลักว่า คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์และฎีกาได้อย่างกว้างขวาง การห้ามอุทธรณ์และฎีกาเป็นเพียง ข้อยกเว้นและข้อยกเว้นก็มีข้อผ่อนคลายนามากมาย ซึ่งในบางครั้งศาลฎีกาเองก็ตีความกฎหมาย ไปในทำนองที่ให้โอกาสในการยื่นอุทธรณ์และฎีกามากกว่าจะเป็นไปในทางจำกัดสิทธิอุทธรณ์และฎีกา ดังตัวอย่างจากคำพิพากษาศาลฎีกาหลาย ๆ คดีที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น จนอาจจะกล่าวได้ว่าคดีแพ่ง และคดีอาญาเกือบทุกคดีอุทธรณ์และฎีกาได้ทั้งสิ้น

สภาพปัญหาและการพัฒนาไปสู่ระบบอนุญาตอุทธรณ์ในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาของ ประเทศไทย

แนวทางที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

สำหรับการดำเนินการแก้ไขปัญหาเพื่อลดปริมาณคดีในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาที่ใช้อยู่ใน ปัจจุบันนั้นประกอบด้วย ๒ แนวทางสำคัญ คือ การลดปริมาณคดีที่จะเกิดขึ้น และการลดปริมาณคดี ที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาล ซึ่งทั้งสองแนวทางดังกล่าวมีทั้งวิธีการทางกฎหมายและวิธีการทางบริหาร แต่จากสภาพการดำเนินการทั้งสองแนวทางดังกล่าวก็ยังไม่สามารถลดปริมาณคดีที่ขึ้นมาสู่ศาล การพิจารณาและคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ กล่าวคือ

๑. การดำเนินการตามแนวทางการลดปริมาณคดีที่จะเกิดขึ้น ซึ่งได้แก่

๑.๑ การจำกัดสิทธิอุทธรณ์และฎีกาตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความเป็น มาตราทางกฎหมายเพื่อลดปริมาณคดีที่จะอุทธรณ์หรือฎีกากลางโดยการจำกัดสิทธิของคู่ความหรือ ประเภทของคดีที่จะอุทธรณ์หรือฎีกาได้ ซึ่งโดยปกติมักจะพิจารณาตามความหนักเบาของข้อหา ผลคดี ในศาลล่าง อัตราโทษและโทษที่ศาลกำหนดความเสียหายหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาท

๑.๒ การใช้สิทธิอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกา ซึ่งเป็นผลให้คดีเหล่านี้ไม่ขึ้นสู่ศาล ชั้นอุทธรณ์ทำให้ลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์ได้ประการหนึ่ง

๑.๓ วิธีการอื่น ๆ ได้แก่ (๑) การไกล่เกลี่ยและการประนีประนอมยอมความ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๐ ทวิ และ (๒) อนุญาตตุลาการ การเสนอให้ศาลอนุญาตให้นำข้อพิพาทอันเกี่ยวกับประเด็นทั้งปวงหรือแต่ข้อใด ข้อหนึ่งให้อนุญาตตุลาการเป็นผู้ชี้ขาด

๒. การดำเนินการตามแนวทางการลดปริมาณคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาล ซึ่งได้แก่

๒.๑ การเพิ่มศาล ศาลยุติธรรมได้จัดตั้งและเปิดทำการศาลอุทธรณ์ภาคเพื่อกระจายปริมาณคดีที่กระจุกตัวอยู่ในศาลอุทธรณ์ออกไปสู่ศาลอุทธรณ์ภาค เพื่อให้คดีได้รับการพิจารณาพิพากษารวดเร็วขึ้น

๒.๒ การเพิ่มจำนวนผู้พิพากษา

๒.๓ การให้อำนาจศาลชี้ขาดข้อที่ไม่ควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง

๓. ผลจากการดำเนินการของทั้งสองแนวทาง พบว่า

๓.๑ ปริมาณคดียังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง แม้ว่าวิธีการต่าง ๆ ทั้งทางกฎหมายและทางบริหารที่มีการบังคับใช้และนำมาปฏิบัติในแต่ละครั้งจะสามารถช่วยลดปริมาณคดีที่ขึ้นมาสู่ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ปรากฏว่าการแก้ไขปัญหในบางแนวทางยังมีความไม่สมบูรณ์ในตัวเอง ทำให้ไม่สามารถควบคุมปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒ ผลผลิตไม่ได้ตามจำนวนผู้พิพากษาและการลงทุนที่เพิ่มขึ้น การเพิ่มศาลและการเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาย่อมเป็นการเพิ่มต้นทุนในการพิจารณาพิพากษาคดี ความสำเร็จของวิธีการในส่วนนี้จึงชี้วัดได้จากผลผลิต คือ จำนวนคดีที่ได้รับการพิจารณาพิพากษาเสร็จออกไปว่ามีสัดส่วนที่สอดคล้องกับต้นทุนที่เพิ่มขึ้นอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่ แต่จากผลของการวิจัยที่ผ่านมาปรากฏว่า ตลอดเวลาที่มีการเพิ่มศาลและจำนวนผู้พิพากษาต่อเนื่องมา ความสามารถของผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาคดีให้เสร็จไปกลับลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่ว่าจะเกิดจากปัญหาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศาลที่เปิดทำการเพิ่ม หรือการบริหารงานในส่วนของผู้พิพากษาที่เพิ่มจำนวนขึ้นและอาจมีความยุ่งยากมากขึ้น ทำให้ไม่สามารถควบคุมให้มีผลผลิตตามที่ควรจะเป็นได้ นอกจากนี้ การที่ต้องเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายและเพิ่มจำนวนการผลิตผู้พิพากษา ซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินการ ทำให้การแก้ไขปัญหในแนวทางนี้ไม่สามารถทำได้ทันกับปริมาณของคดีที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สภาพปัญหาเกี่ยวกับคดีในศาลฎีกา

สภาพปัญหาเกี่ยวกับปริมาณคดี เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาในศาลฎีกาในเบื้องต้นพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับปริมาณคดีที่แตกต่างไปจากศาลอุทธรณ์บ้าง เพราะปริมาณของคดีที่รับฟ้องใหม่พบว่า คดีเริ่มเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นต้นมา โดยมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนเป็นเหตุให้ต้องเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาและจำนวนงบประมาณเรื่อยไปอีก ประกอบกับข้อมูลที่ได้รับเริ่มมีข้อบ่งชี้ว่า คดีในศาลฎีกาอาจมีจำนวนมากขึ้นในอนาคตอันใกล้ สภาพปัญหาเรื่องปริมาณคดีเหล่านี้อาจทำให้

ศาลฎีกามีขนาดใหญ่โตขึ้นเรื่อย ๆ จนอาจกระทบกระเทือนต่อความเชื่อมั่นในฐานะเป็นศาลสูงสุดของระบบศาลยุติธรรมได้ โดยสภาพปัญหาที่สำคัญ มีดังนี้

๑. ระบบข้อห้ามฎีกาไม่สามารถถ่วงดุลองคมนตรีที่สำคัญให้เข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาได้อย่างแท้จริง ทำให้ปัญหาที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาไม่มีความสำคัญหรือมีลักษณะเด่นที่แตกต่างไปจากปัญหาที่เข้าสู่ศาลอุทธรณ์

๒. ระบบการฎีกาไม่มีผลเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการฎีกา แม้ข้อห้ามการฎีกาจะทำให้การฎีกามีลักษณะที่เคร่งครัดขึ้น แต่โดยที่ระบบการฎีกาเป็นระบบ การให้สิทธิ ปัญหาที่เข้าสู่ศาลฎีกาไม่จำเป็นต้องมีความสำคัญเพียงพอ หากคดีที่ประสงค์จะฎีกาไม่ต้องห้ามในการฎีกา จึงทำให้ทัศนคติในการยื่นฎีกาไม่แตกต่างไปจากการอุทธรณ์ ซึ่งนอกจากจะมีผลกระทบต่อทัศนคติของคุณความในการยื่นฎีกาแล้วยังกระทบต่อทัศนคติของผู้พิพากษาในการรับรองให้ฎีกาอีกด้วย

๓. ระบบการฎีกาทำให้สถานะของศาลอุทธรณ์ลดความสำคัญลง เมื่อระบบการฎีกามีลักษณะเป็นการให้สิทธิ และปัญหาที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาไม่มีความแตกต่างจากศาลอุทธรณ์ ทำให้การนำคดีเข้าสู่ศาลอุทธรณ์มีความสำคัญลดลงเพราะคุณความมองว่าคดีของตนยังมีโอกาสขึ้นไปสู่ศาลฎีกาได้อีกในปัญหาเดิมโดยอาศัยข้ออ้างข้อเถียงเช่นเดิม

๔. ปริมาณคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกามีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น ระบบการฎีกาที่ขาดประสิทธิภาพดังกล่าวทั้งหมดเป็นผลให้คดีในศาลฎีกามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และมีผลกดดันให้ศาลฎีกาต้องเพิ่มขนาดของศาลทั้งในแง่ของบุคลากรและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของศาลฎีกา

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่าการแก้ไขปรับปรุงระบบการฎีกาเพื่อทำให้ปริมาณคดีในศาลฎีกาลดลง ยังมีองค์ประกอบอื่นที่จะต้องพิจารณาเพิ่มเติมอีก ๒ ประการด้วย คือ ประการแรก การดำเนินการให้ศาลฎีกามีสถานะเป็นศาลสูงสุดการแก้ไขปัญหาเพื่อลดปริมาณคดีในศาลฎีกาจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติในการยื่นฎีกาของคุณความด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อลดปริมาณคดีเพียงอย่างเดียว อาจไม่สามารถทำให้สถานะของศาลฎีกามีสถานะเป็นศาลสูงสุดหรือมีสถานะการทำงานที่แตกต่างจากศาลอุทธรณ์ได้อย่างแท้จริง และประการที่สอง การดำเนินการให้ปัญหาที่เข้าสู่ศาลฎีกาเป็นปัญหาสำคัญอย่างแท้จริงโดยจะเห็นได้ว่าการที่กฎหมายพยายามสร้างเงื่อนไขในการฎีกาให้ยากขึ้นกว่าการอุทธรณ์อย่างมาก ยังไม่มีผลสกัดกั้นคดีหรือปัญหาที่ไม่มีความสำคัญไม่ให้เข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาได้ การแก้ไขปัญหาเพื่อลดปริมาณคดีจึงจำเป็นต้องสร้างมาตรการเพื่อให้ปัญหาที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาเป็นปัญหาที่สำคัญที่ศาลสูงสุดจะได้พิจารณาเท่านั้น

เมื่อพิจารณาจากระบบการฎีกาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันซึ่งเป็นระบบของการให้สิทธิหรือระบบสิทธิ โดยมีข้อห้ามในการฎีกาเช่นเดียวกับระบบการอุทธรณ์ อาจถือได้ว่า เป็นปัญหาหลักที่ทำให้สถานะของ ศาลฎีกาไม่มีสถานะที่แตกต่างไปจากศาลอุทธรณ์ เพราะการที่คดีใดจะขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกา ยังคงอยู่ในรูปแบบเดิม คือต้องเป็นปัญหาในคดีที่กฎหมายกำหนดคุณสมบัติไว้ว่าเป็นคดีที่มีความสำคัญ โดยมีข้อห้ามในการฎีกาเป็นข้อยกเว้นเพื่อลดความเคร่งครัดของการกำหนดความสำคัญของปัญหา ในคดีลง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าระบบดังกล่าวมีผลทำให้ระบบการทำงานของศาลฎีกาไม่มีความแตกต่าง ไปจากศาลอุทธรณ์เพราะสาเหตุสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑) ข้อห้ามในการฎีกาที่สูงขึ้นไม่มีความสัมพันธ์กับความสำคัญของปัญหาที่ขึ้นสู่ การพิจารณา กล่าวคือ การที่กฎหมายกำหนดให้มีข้อห้ามในการฎีกาสูงขึ้นกว่าศาลอุทธรณ์ ไม่มีผลให้ ปัญหาที่ขึ้นสู่ศาลฎีกามีความสำคัญหรือเด่นกว่าปัญหาที่ปรากฏในศาลอุทธรณ์เลย

๒) ข้อห้ามในการฎีกาที่สูงขึ้นมีผลสกัดกั้นคดีไปจากศาลฎีกาไม่มากนักจากสถิติทั้งใน คดีอาญาและคดีแพ่งพบว่า การรับรองให้ฎีกามีอยู่เพียงร้อยละ ๒๕.๘ ในคดีอาญา และร้อยละ ๕.๙ ในคดีแพ่ง ซึ่งนับเป็นสัดส่วนไม่มากนัก เท่ากับว่าข้อห้ามในการฎีกามีผลสกัดกั้นปริมาณคดีจากศาล ไม่ได้มากเท่าที่ควร

๓) การกำหนดให้ผู้พิพากษาในศาลล่างหรืออัยการสูงสุดรับรองให้ฎีกาไม่สามารถ กลับกรองคดีที่ไม่สำคัญออกไปจากศาลฎีกาได้ ผลจากการวิจัยที่ผ่านมาพบว่า การรับรองให้ฎีกา ส่วนใหญ่กระทำโดยผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ในขณะที่คดีเข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาเป็นคดีที่ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนเป็นส่วนใหญ่ การให้อำนาจในการรับรองความสำคัญจึงไม่อาจยืนยันได้ว่า ปัญหาที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาเป็นปัญหาสำคัญอย่างแท้จริง นอกจากนั้น การกำหนดให้ผู้พิพากษาในศาลล่าง และอัยการสูงสุดซึ่งมีฐานะเสมือนเป็นตัวความด้วยเป็นผู้รับรองให้ฎีกา ยังก่อให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ ถึงความเหมาะสม เพราะอาจมีผลเท่ากับผู้พิพากษาในศาลล่างหรืออัยการสูงสุดเป็นผู้กำหนด ความสำคัญของคดีเพื่อให้ศาลฎีกาวินิจฉัย โดยศาลฎีกาไม่มีโอกาสเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้เลย

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น การแก้ไขปรับปรุงระบบการฎีกาโดยการเพิ่มข้อห้ามในการฎีกา ให้สูงขึ้นอีก อาจจะมีผลทำให้ปริมาณคดีที่สามารถฎีกาโดยระบบสิทธิลดลงได้บ้าง แต่อาจจะมีผลทำให้ การรับรองฎีกาเพิ่มสูงขึ้นเป็นเงาตามตัวก็ได้ ทั้งนี้อาจเทียบเคียงจากตัวเลขการรับรองให้ฎีกาที่เพิ่ม สูงขึ้นมากเมื่อเปรียบเทียบกับตัวเลขการรับรองให้อุทธรณ์ และอาจจะมีผลทำให้การฎีกาในปัญหา ข้อกฎหมายเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ยังอาจเป็นการเพิ่มความสลับซับซ้อนให้กับระบบข้อห้ามฎีกาอีกด้วย ดังนั้น การเพิ่มข้อห้ามฎีกาให้สูงขึ้น โดยยังคงระบบการให้สิทธิฎีกาอยู่จึงอาจไม่ให้เกิดผลในเชิงของการลด ปริมาณคดี หรือทำให้คดีที่เข้าสู่ศาลฎีกามีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นได้ และยังคงก่อให้เกิดปัญหา ในด้านอื่น ๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มภาระในการรับรองให้สูงขึ้น หรือความสลับซับซ้อนในข้อห้าม ฎีกา ซึ่งจะพบเห็นได้จากตัวอย่างต่าง ๆ ที่ประสบกันอยู่แล้วในปัจจุบัน ซึ่งความพยายามในการสกัดกั้น

ปริมาณคดีในศาลฎีกาโดยใช้วิธีการอื่น นอกจากการเพิ่มข้อห้ามในการฎีกาให้สูงขึ้นได้เริ่มปรากฏขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เมื่อมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ กำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจที่จะไม่รับปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมายใดไว้วินิจฉัยก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม วิธีการดังกล่าวให้ผลในทางปฏิบัติไม่มากนัก เพราะการปฏิเสธไม่รับคดีไว้วินิจฉัยของศาลฎีกาจะเกิดขึ้นเมื่อศาลชั้นต้นได้รับฎีกาไว้วินิจฉัยแล้ว ซึ่งทำให้จำนวนคดีมีการจ่ายให้องค์คณะผู้พิพากษาเพื่อพิจารณาพิพากษาไปตามปกติก่อนแล้ว นอกจากนี้ การจะใช้ดุลพินิจในการไม่วินิจฉัยคดีจะกระทำได้โดยความยินยอมของรองประธานศาลฎีกาเท่านั้น อันถือได้ว่าเป็นมาตรการควบคุมทางฝ่ายบริหารซึ่งทำให้ระบบการปฏิเสธไม่วินิจฉัยคดีกลายเป็นมาตรการทางฝ่ายบริหารมากกว่าจะเป็นการใช้อำนาจดุลพินิจในทางคดี ประกอบกับความไม่ชัดเจนในบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รวมถึงปัญหาว่าลักษณะแห่งคดีที่มีความสำคัญไม่มากนักซึ่งเป็นคดีส่วนใหญ่ของศาลฎีกานั้น มีขีดคั่นอยู่ที่ใด จึงเป็นเหตุให้หลักการปฏิเสธไม่วินิจฉัยคดีไม่มีผู้นำไปใช้และทำให้ไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงและข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการคงระบบการให้สิทธิฎีกาไว้ โดยการเพิ่มเติมข้อห้ามในการฎีกาก็ดี หรือการเพิ่มอำนาจให้ศาลฎีกาที่จะไม่วินิจฉัยคดีก็ดี ล้วนเป็นมาตรการที่ได้นำมาใช้แล้วแต่ไม่ประสบความสำเร็จทั้งสิ้น การปรับปรุงระบบการฎีกาจึงจำเป็นต้องนำแนวความคิดใหม่เกี่ยวกับระบบการฎีกาทั้งระบบมาใช้ในประเทศไทย ซึ่งมีข้อต้องพิจารณาในหลัก ๓ ประการ คือ

๑) การปรับปรุงระบบการให้สิทธิฎีกาเป็นการขออนุญาตฎีกา ในระบบศาลยุติธรรมของต่างประเทศ การทำงานของศาลสูงสุดหรือเทียบได้กับศาลฎีกาในประเทศไทย จะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ โดยคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลสูงสุดจะต้องเป็นคดีที่มีความสำคัญทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย และคดีที่จะขึ้นสู่ศาลสูงสุดได้ก็จะกระทำได้แต่ด้วยความยินยอมหรือคำอนุญาตของศาลสูงสุดเท่านั้น ด้วยวิธีการเช่นนี้จึงทำให้ระบบศาลสูงสุดมีความแตกต่างไปจากศาลล่างหรือศาลลำดับกลาง โดยกฎหมายจะกำหนดประเภทคดีต่าง ๆ ที่เห็นว่าควรจะยุติในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ไว้ และจะห้ามมิให้มีการฎีกาอีกต่อไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลสูงสุดหรือศาลฎีกาเท่านั้น ซึ่งคดีที่ศาลฎีการับไว้พิจารณาจะมีจำนวนไม่มากและเป็นคดีที่มีความสำคัญในระบบสาธารณะอย่างแท้จริง การทำงานของศาลสูงสุดหรือศาลฎีกาจึงเน้นไปที่คดีที่มีผลกระทบต่อนโยบายสาธารณะหรือหลักกฎหมายที่สำคัญของประเทศแทนการตรวจสอบและถ่วงดุลการทำงานของศาลล่างเป็นรายคดี ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของศาลอุทธรณ์ หรือศาลชั้นต้นที่ทำหน้าที่เป็นศาลอุทธรณ์ของศาลที่อยู่ในลำดับต่ำกว่า ด้วยวิธีการดังกล่าวทำให้ศาลสูงสุดเป็นผู้ควบคุมปริมาณคดีในศาลของตนได้อย่างแท้จริง การทำงานภายใต้ระบบดังกล่าวจึงมีส่วนส่งเสริมสถานะของศาลให้มีสถานภาพเป็นศาลสูงสุดอย่างแท้จริง ทั้งในแง่ของอำนาจในการควบคุมปริมาณคดี ลักษณะแห่งคดีที่มีความสำคัญต่อหลักกฎหมายของประเทศ และจำนวนผู้พิพากษาในศาลสูงสุดของประเทศเหล่านั้น

ซึ่งจะมีจำนวนไม่มากและได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งอย่างเข้มข้น อันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เช่น ศาลสูงในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์

สำหรับประเทศไทยดังที่กล่าวไว้แล้วว่า ปัจจุบันประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้คดีสามารถขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาได้ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ - ๒๔๙ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๖ - ๒๑๙ คดีที่ศาลฎีกาพิจารณาพิพากษาจึงมีลักษณะเหมือนกับคดีในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ไม่มีลักษณะสำคัญเป็นสำคัญ และมีลักษณะเป็นการโต้แย้งดุลพินิจของศาลล่างมากกว่าจะเป็นการวางหลักกฎหมาย ซึ่งมีผลเป็นการเพิ่มปริมาณคดีให้แก่ศาลฎีกาโดยไม่จำเป็น ทำให้ต้องเพิ่มปริมาณผู้พิพากษาในศาลฎีกาอยู่เสมอ หากสภาพการณ์เป็นเช่นนี้จำนวนผู้พิพากษาในศาลฎีกาก็จะต้องเพิ่มจำนวนเรื่อยไป หลักการที่ต้องการให้ศาลฎีกาเป็นศาลสูงสุดมีความสำคัญต่อการวางหลักกฎหมายที่สำคัญของประเทศก็ไม่อาจสำเร็จสมตามเจตนารมณ์แห่งการก่อตั้งศาลฎีกา

เมื่อมีการแก้ไขปัญหาในรูปแบบเดิมที่คงระบบการให้สิทธิฎีกาอาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย การปรับปรุงระบบการฎีกาของไทยโดยนำระบบการฎีกาโดยได้รับอนุญาตมาปรับใช้น่าจะช่วยแก้ปัญหากับปริมาณคดีในศาลฎีกาได้ เพราะในระบบการอนุญาตให้ฎีกา ศาลฎีกาจะเป็นผู้พิจารณารับคดีใดคดีหนึ่งไว้วินิจฉัยเองไม่ว่าคดีนั้นจะมีทุนทรัพย์หรือมีอัตราโทษสูงหรือต่ำเพียงใด และปัญหาเช่นว่านั้นจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมาย การพิจารณารับฎีกาของศาลฎีกาจะกระทำก่อนที่ศาลจะพิจารณาถึงเนื้อหา เมื่อศาลฎีกาเห็นว่าคดีใดคดีหนึ่งมีความสำคัญตามที่ศาลฎีกาเห็นสมควร ศาลฎีกาก็จะใช้ดุลพินิจรับคดีนั้นไว้เพื่อพิจารณาพิพากษาต่อไป ในทางตรงกันข้าม หากศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่าปัญหาหรือคดีเรื่องนั้นไม่มีความสำคัญหรือไม่มีเหตุผลที่ศาลฎีกาจะรับไว้วินิจฉัย ศาลฎีกาก็เพียงแต่ออกคำสั่งไม่รับคดีไว้วินิจฉัย ซึ่งจะมีผลทำให้คดีนั้นถึงที่สุดไปตามกฎหมาย การใช้ดุลพินิจในการรับหรือไม่รับคดีเป็นดุลพินิจโดยอิสระของศาลฎีกาที่องค์กรอื่นไม่อาจก้าวล่วงการใช้ดุลพินิจได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดข้อโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจในการใช้ดุลพินิจของศาลฎีกาที่จะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป และการนำระบบการฎีกาโดยได้รับอนุญาตมาปรับใช้นอกจากจะทำให้ศาลฎีกาเป็นผู้ควบคุมและใช้ดุลพินิจในการรับพิจารณาคดีใดคดีหนึ่งด้วยตนเองแล้วยังอาจมีผลให้ระบบการฎีกาปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อสนองตอบต่อจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ศาลฎีกามีสถานะเป็นศาลสูงสุด และทำให้ปัญหาที่มีความสำคัญอย่างแท้จริงเท่านั้นที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาได้ ทั้งนี้ โดยเหตุผลหลาย ๆ ประการ ดังต่อไปนี้

(๑) การนำระบบอนุญาตโดยศาลฎีกามาปรับใช้ จะทำให้ศาลฎีกาควบคุมปริมาณคดีของตนเองได้โดยสมบูรณ์ เนื่องจากในระบบอนุญาตให้ฎีกาเป็นระบบที่ศาลฎีกาเป็นผู้พิจารณารับคดีใดคดีหนึ่งไว้วินิจฉัยด้วยตนเอง จึงทำให้ศาลฎีกามีอำนาจที่จะควบคุมคดีที่จะเข้าสู่การพิจารณา

ในศาลได้ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ ศาลฎีกาจะพิจารณารับฎีกาในปริมาณที่เหมาะสมที่ตนเองสามารถจะพิจารณาพิพากษาให้แล้วเสร็จได้ในแต่ละปี ซึ่งจะช่วยลดปัญหาคดีค้างพิจารณาในศาลฎีกา ในขณะที่เดียวกันศาลฎีกาจะเป็นผู้ควบคุมคุณภาพของคดีที่มีการฎีกาด้วยตนเอง คดีใดที่ศาลฎีกาเห็นว่าเป็นคดีที่ศาลสูงสุดควรวินิจฉัยก็จะเกิดจากการใช้ดุลพินิจของตนเองวินิจฉัยเสียก่อนที่จะรับคดีนั้นไว้วินิจฉัยในเนื้อหา ทำให้คดีที่ไม่สมควรได้รับการวินิจฉัยสิ้นสุดไปได้โดยเร็ว

(๒) การนำระบบอนุญาตโดยศาลฎีกามาปรับใช้ จะช่วยลดความยุ่งยากซับซ้อนในระบบห้ามฎีกาตามที่ได้กล่าวไว้แล้วว่ากฎหมายพยายามที่จะกลั่นกรองให้คดีหรือปัญหาสำคัญเท่านั้นที่ควรเข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกา แต่ด้วยระบบดังกล่าวทำให้คดีที่มีคุณสมบัติครบถ้วนสามารถยื่นฎีกาได้เสมอ ในขณะที่คดีที่ไม่มีคุณสมบัติครบถ้วน กฎหมายก็จำเป็นต้องเปิดช่องให้ปัญหาสำคัญสามารถเข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาได้ การพยายามสร้างข้อห้ามต่าง ๆ เพื่อสกัดกั้นคดีที่เห็นว่าจะไม่สำคัญออกไป ในขณะที่จำเป็นต้องมีข้อยกเว้นไว้เพื่อเปิดโอกาสไปพร้อม ๆ กัน ก่อให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนทั้งในแง่ของการบัญญัติกฎหมายและในแง่ของการตีความ ดังเช่นที่ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๘ หรือที่ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๘ และมาตรา ๒๑๙ ในเรื่องของการแก้ไขมากหรือแก้ไขน้อย เป็นต้น ซึ่งระบบฎีกาโดยได้รับอนุญาตจะช่วยขจัดปัญหาและความสลับซับซ้อนดังกล่าว โดยการที่คู่ความในทุกคดีมีโอกาสขอให้ศาลฎีกาพิจารณารับคดีของตนไว้วินิจฉัย แต่ศาลฎีกาจะรับหรือไม่รับเป็นดุลพินิจโดยอิสระของศาลฎีกาเอง จึงไม่มีความจำเป็นต้องสร้างระบบการห้ามฎีกาไว้ในระบบนี้อีก

(๓) การนำระบบอนุญาตโดยศาลฎีกามาปรับใช้ จะปรับปรุงการทำงานของศาลฎีกาให้มีสถานะเป็นศาลสูงสุดอย่างแท้จริง โดยเมื่อนำระบบอนุญาตมาใช้จะทำให้ศาลฎีกาเป็นศาลเดียวในระบบศาลยุติธรรมที่มีอำนาจควบคุมคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของตนเองได้ทั้งในแง่ของปริมาณและคุณภาพ ซึ่งอำนาจเช่นนี้ไม่มีปรากฏในศาลอื่น ๆ อันจะทำให้สถานะภาพของศาลฎีกามีความเด่นชัดแตกต่างจากศาลที่อยู่ในลำดับต่ำกว่าในระบบศาลยุติธรรม นอกจากนี้ การที่ศาลฎีกาสามารถควบคุมปริมาณคดีของตนเองได้ก็เท่ากับศาลฎีกาสามารถควบคุมปริมาณผู้พิพากษาของตนเองได้ ขณะเดียวกันการที่ศาลฎีกาสามารถควบคุมคุณภาพของคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของตนเองได้ ก็เท่ากับศาลฎีกาสามารถควบคุมการดำรงสถานะความสำคัญของตนเองในฐานะเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่มีความสำคัญต่อหลักกฎหมายซึ่งเป็นนโยบายของรัฐได้

(๔) การนำระบบอนุญาตโดยศาลฎีกามาปรับใช้ สอดคล้องกับแนวความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปเกี่ยวกับระบบอุทธรณ์และฎีกา ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่ากฎหมายไทยได้รับเอาแนวความคิดที่จะให้คดีถึงที่สุดเมื่อได้รับการพิจารณาจากศาลเพียง ๒ ชั้นศาลมากยิ่งขึ้น เริ่มตั้งแต่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลชั้นอุทธรณ์และวิธีพิจารณาคดีในศาลชั้นอุทธรณ์ต่าง ๆ เช่น ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และศาลล้มละลาย เป็นต้น

ได้กำหนดให้การอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษเหล่านี้ให้กระทำต่อศาลฎีกาและมีผลเป็นที่สุดท้ายที่สุด ทั้งนี้ นอกจากนี้ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แนวความคิดที่จะให้ข้อพิพาทยุติเพียงสองชั้นศาลก็เริ่มปรากฏมากยิ่งขึ้นในหลาย ๆ มาตรา เช่น มาตรา ๒๘๕ มาตรา ๒๘๖ มาตรา ๓๐๙ ทวิ เป็นต้น การนำระบบอนุญาตให้ฎีกามาปรับใช้จะทำให้คดีทุกคดียุติในศาลอุทธรณ์เป็นหลัก และมีคดีที่มีความสำคัญเป็นพิเศษจำนวนไม่มากนักในแต่ละปีที่จะได้รับการพิจารณาจากศาลฎีกา ซึ่งเป็นศาลลำดับที่สามและเป็นศาลสูงสุด

(๕) การนำระบบอนุญาตโดยศาลฎีกามาปรับใช้ จะสอดคล้องกับการปรับปรุงศาลอุทธรณ์ให้เป็นสูงสุดในคดีทั่วไป ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในส่วนของการปรับปรุงระบบการอุทธรณ์ที่ต้องการจะยกสถานะของศาลอุทธรณ์ให้มีสถานะเป็นศาลที่ตรวจสอบและถ่วงดุลการทำงานของศาลชั้นต้น และเมื่อมีการตรวจสอบและถ่วงดุลโดยศาลอุทธรณ์แล้ว ควรจะให้คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ถึงที่สุดด้วย เพื่อให้สถานะของศาลอุทธรณ์มีสถานะสูงขึ้นและลดความซ้ำซ้อนในการทำงานระหว่างศาลอุทธรณ์และศาลฎีกากลาง นอกจากนั้น ยังช่วยลดปัญหาที่ทำให้ศาลอุทธรณ์ได้รับการมองเปรียบเทียบเสมือนเป็นแค่ชั้นตอนเพื่อให้คดีสามารถขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาเท่านั้น โดยไม่มีสถานะที่จะเป็นศาลที่วินิจฉัยชี้ขาดได้อย่างแท้จริง และยิ่งถือเป็นส่วนหนึ่งในการตอบสนองต่อแนวความคิดที่จะให้การดำเนินคดีในศาลครบยุติเพียง ๒ ชั้นศาล ดังที่กล่าวไว้แล้วในเหตุผลข้อ (๔) ข้างต้น และ

(๖) การนำระบบอนุญาตโดยศาลฎีกามาปรับใช้ จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการจัดบุคลากรในศาลยุติธรรม ในระบบของศาลยุติธรรมแต่เดิมการที่ผู้พิพากษาคงได้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาในศาลฎีกาย่อมมีผลกระทบต่อค่าตอบแทนและสถานะในการดำรงตำแหน่งของตนในระบบศาลยุติธรรมด้วย เนื่องจากแต่เดิมการกำหนดค่าตอบแทนและการดำรงตำแหน่งของผู้พิพากษาขึ้นอยู่กับระบบบริหารบุคลากรของข้าราชการพลเรือนซึ่งเน้นความก้าวหน้าในอาชีพการงานเป็นหลัก แต่ต่อมาเมื่อมีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการศาลยุติธรรมในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ปัญหาเกี่ยวกับค่าตอบแทนและความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานระหว่างการเป็นผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์และผู้พิพากษาในศาลฎีกาไม่มีความแตกต่างกันอีกต่อไป การนำระบบการฎีกาโดยได้รับอนุญาตมาปรับใช้ซึ่งอาจจะเกิดผลกระทบต่อจำนวนบุคลากรในศาลฎีกาที่อาจจะต้องมีปริมาณลดลง จะไม่กระทบต่อค่าตอบแทนและการดำรงสถานะของบุคลากรในศาลฎีกาที่อาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ไปดำรงตำแหน่งในศาลอุทธรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนั้น การปรับปรุงโดยนำระบบอนุญาตให้ฎีกามาปรับใช้จึงมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

การปรับปรุงวิธีการอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา ศาลฎีกาในปัจจุบันนอกจากจะทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ซึ่งถือเป็นภาระหลักของศาลฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ แล้ว ศาลฎีกายังทำหน้าที่เป็นศาลอุทธรณ์ในบางกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย ได้แก่ ทำหน้าที่เป็นศาลอุทธรณ์ในกรณีมีการอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๓ ทวิ และทำหน้าที่เป็นศาลอุทธรณ์ในกรณีมีการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่จัดเป็นศาลชำนาญพิเศษ ได้แก่ ศาลแรงงานกลาง ศาลภาษีอากรกลาง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง และศาลล้มละลายกลาง ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นภาระที่หนักมาก

หลักความคิดในเรื่องการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นโดยตรงต่อศาลฎีกาที่เป็นศาลสูงสุด มิได้ปรากฏแนวความคิดในกฎหมายไทยเท่านั้น แต่แนวความคิดดังกล่าวยังปรากฏอยู่ในกฎหมายของหลาย ๆ ประเทศ ซึ่งเรียกหลักการดังกล่าวว่า การกระโดดข้ามศาล หรือ Frog-leap Appeal แต่แนวความคิดในการกระโดดข้ามศาลในกฎหมายไทยอาจมีแนวความคิดแตกต่างไปจากที่ปรากฏในต่างประเทศบ้าง ทั้งนี้ เพราะระบบการกระโดดข้ามศาลของไทยยังขึ้นอยู่กับระบบการให้สิทธิในการฎีกาเป็นหลัก กล่าวคือ การกระโดดข้ามศาลจะกระทำได้ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจน และเมื่อคดีมีคุณสมบัติครบตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว ศาลฎีกาต้องรับคดีที่กระโดดข้ามศาลไว้วินิจฉัยโดยไม่สามารถปฏิเสธหรือเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้ นอกจากนี้แล้ว แนวความคิดในการกระโดดข้ามศาลของไทยยังเน้นไปที่การเร่งรัดให้คดีถึงที่สุดมากกว่าที่จะเน้นไปที่เนื้อหาของคดีที่ต้องการให้มีความสำคัญเพียงพอที่จะให้ศาลฎีกาวินิจฉัยได้

การอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษ

ศาลชำนาญพิเศษถือเป็นศาลชั้นต้น (พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงาน พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๒๘ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๓๙ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๒) แต่กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้กำหนดให้คู่ความสามารถอุทธรณ์คดีเหล่านี้โดยตรงต่อศาลฎีกา โดยถือว่าคดีเหล่านี้เป็นคดีพิเศษได้รับการพิจารณาจากผู้พิพากษาที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความชำนาญในคดีแล้ว จึงควรให้คดีเหล่านี้ยุติเพียง ๒ ชั้นศาล และศาลฎีกาเองก็ได้จัดตั้งองค์คณะไว้เพื่อพิจารณาพิพากษาอุทธรณ์เหล่านี้ โดยจัดตั้งเป็นแผนกต่าง ๆ ตามประเภทคดีในศาลชำนาญพิเศษ เหตุที่คดีในศาลชำนาญพิเศษเหล่านี้ได้รับการจัดการให้เข้าสู่การพิจารณาของศาลพิเศษแยกต่างหากออกไปจากศาลชั้นต้นทั่วไป ก็เพราะเห็นว่าคดีเหล่านี้มีความซับซ้อน และควรที่จะได้รับการพิจารณาจากผู้พิพากษาที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และความชำนาญเป็นพิเศษในศาลชั้นต้น เมื่อเป็นคดีที่ได้รับการพิจารณาจากผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญแล้ว การตรวจสอบคำพิพากษาของศาลชั้นต้น

จึงควรกระทำด้วยผู้มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษช่วยเช่นเดียวกัน และเพื่อให้คดีเหล่านี้มีความรวดเร็วต่างไปจากคดีทั่วไป จึงควรกำหนดให้คดียุติเพียง ๒ ชั้นศาล ด้วยการกำหนดให้การอุทธรณ์คดีเหล่านี้ให้กระทำต่อศาลฎีกาเท่านั้น ซึ่งการกำหนดให้คดีในศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษกระโดดข้ามชั้นศาลนั้นได้มีวัตถุประสงค์หลักในเรื่องของความรวดเร็วและความต้องการให้คดียุติเพียง ๒ ชั้นศาล เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม การกำหนดให้คดียุติเพียง ๒ ชั้นศาล ทำด้วยการบังคับให้การอุทธรณ์กระทำต่อศาลฎีกา เพื่อให้คำพิพากษาของศาลฎีกามีผลเป็นที่สุดตามหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความโดยทั่วไปดังกล่าวได้ ก่อให้เกิดผลเสียหลายประการ กล่าวคือ (๑) ทำให้ผู้พิพากษาขาดความต่อเนื่องของการพัฒนาและเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในกฎหมายพิเศษเหล่านี้ เพราะผู้พิพากษาในศาลชั้นอุทธรณ์ซึ่งเป็นศาลชั้นต้นจะต้องเลื่อนขึ้นไปดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์ก่อนที่จะไปดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาในศาลฎีกา (๒) ศาลอุทธรณ์สูญเสียความสำคัญของความเป็นศาลลำดับสูงกว่าศาลชั้นต้น (๓) ทำลายหลักการอุทธรณ์ตามลำดับชั้นศาล และ (๔) การอุทธรณ์คำพิพากษายืนอยู่บนหลักการของการให้สิทธิในการอุทธรณ์เป็นผลให้ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลฎีกาขาดเอกลักษณ์สำคัญในเรื่องความสำคัญ และทำให้มีปริมาณคดีเพิ่มมากขึ้นไป เป็นเหตุให้ศาลฎีกาต้องเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาให้เพียงพอกับปริมาณคดี

สรุป เมื่อมีการปรับปรุงระบบการอุทธรณ์และฎีกา ในภาพรวมทั้งระบบให้คดีโดยทั่วไปยุติเพียง ๒ ชั้นศาลแล้ว ความจำเป็นในการอุทธรณ์ก้าวกระโดดตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษจึงไม่มีอีกต่อไป ดังนั้น เพื่อให้ระบบการอุทธรณ์และฎีกาทั้งระบบเป็นไปในระบบเดียวกันและยังคงรักษาหลักการในการให้สิทธิอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นเป็นหลัก จึงควรมีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษทั้งหมดให้การอุทธรณ์นั้นกระทำต่อศาลอุทธรณ์เช่นเดียวกับระบบการอุทธรณ์ของคดีทั่วไป และเมื่อมีการแก้ไขให้คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดแล้ว ระบบในศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษก็จะเป็นระบบเช่นเดิม คือ การให้สิทธิอุทธรณ์และยุติคดีเพียง ๒ ชั้นศาล เช่นเดียวกับคดีโดยทั่วไป

สถิติปริมาณคดีขำันญพิเศษของศาลฎีกา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗

	ศาลทรัพย์สิน ทางปัญญา	ศาลล้มละลาย	ศาลภาษี อากร	ศาลเยาวชน และครอบครัว	ศาลแรงงาน	รวม
คดีรับใหม่ ปี ๒๕๕๗	๒๐๘	๔๖๓	๑๑๑	๒๖๒	๑,๗๑๖	๒,๗๖๐
คดีรับใหม่ ที่แล้วเสร็จ ในปี ๒๕๕๗	๕๓	๕๒	๐	๑๑๖	๖๐๙	๘๓๐

* ที่มา : ศาลฎีกา

ภาคผนวก

- : ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ
ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ พ.ศ.

ร่าง
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ
พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(๑)

สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการสถานติบัญญัติแห่งชาติ
เลขรับ 7158
วันที่ 14 ก.ค. 2558
เวลา 11.48 น.

ที่ นร ๐๕๐๓/ ๒๗๙๖๑

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับระบบการอุทธรณ์และฎีกา รวม ๙ ฉบับ

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ รวม ๙ ฉบับ

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอ

๑. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ พ.ศ.
๒. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
๓. ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
๔. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๕. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๖. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

๗. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอุทธรณ์และฎีกา)

๘. ร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา) และ

๙. ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกา)

รวม ๙ ฉบับ ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นเรื่องด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว รวม ๙ ฉบับ พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๖๒๖ / ๕๖ วันที่ 14 / 7 / ๕๘
เวลา 13.09 ส่ง ส.ค.ค.
สำนักการประชุม

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก
(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานนิติ
รับที่ ๓๑ (ม) ๒๕๕๘
วันที่ ๑๕ / ๗ / ๕๘
เวลา ๑๓.๒๕ น.
สำนักการประชุม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๙ (นาขังสุราษฎร์)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (๑๔๕๕/๓/๒)

ร่างฯ ที่ สคก. ตรวจสอบแล้ว
เรื่องเสร็จที่ ๙๐๐/๒๕๕๘

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษขึ้นเป็นศาลชั้นอุทธรณ์ โดยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลภาษีอากร ศาลแรงงาน ศาลล้มละลาย และศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้มีการพิจารณาพิพากษาคดีในชั้นอุทธรณ์โดยองค์คณะผู้พิพากษาที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญพิเศษในด้านนั้น ๆ อันจะทำให้การพิจารณาคดีชำนัญพิเศษในชั้นอุทธรณ์เกิดความเป็นเอกภาพและส่งเสริมให้กระบวนการยุติธรรมมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(๓)

ร่าง
พระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ
พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้
“คดีชำนาญพิเศษ” หมายความว่า
(๑) คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้ง
ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า
ระหว่างประเทศ
(๒) คดีภาษีอากรตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณา
คดีภาษีอากร
(๓) คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้ง
ศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน
(๔) คดีล้มละลายตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณา
คดีล้มละลาย
(๕) คดีเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและ
วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
“ศาลชำนาญพิเศษ” หมายความว่า

(๑) ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

(๒) ศาลภาษีอากรตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร

(๓) ศาลแรงงานตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน

(๔) ศาลล้มละลายตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย

(๕) ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๔ ให้จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษขึ้นเป็นศาลชั้นอุทธรณ์ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ส่วนจะเปิดทำการเมื่อใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๕ ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษมีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ

ให้จัดตั้งแผนกดังต่อไปนี้ขึ้นในศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ

(๑) แผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

(๒) แผนกคดีภาษีอากร มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลภาษีอากร

(๓) แผนกคดีแรงงาน มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลแรงงาน

(๔) แผนกคดีล้มละลาย มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล้มละลาย

(๕) แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัว

มาตรา ๖ ให้มีประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษหนึ่งคน และรองประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษห้าคนในศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ

ประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ รองประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ และผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวกับคดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ

มาตรา ๗ คดีที่มีปัญหาสำคัญซึ่งสมควรได้รับการวินิจฉัยโดยที่ประชุมแผนกใด ประธานศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษจะให้มีการวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวโดยที่ประชุมแผนกนั้นหรือที่ประชุมร่วมระหว่างแผนกต่าง ๆ ก็ได้

ที่ประชุมแผนกตามวรรคหนึ่งประกอบด้วยรองประธานศาลอุทธรณ์ซึ่งรับผิดชอบแผนกที่เกี่ยวข้องและผู้พิพากษาทุกคนในแผนกซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนผู้พิพากษาในแผนกนั้น และให้ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษหรือรองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน

คำวินิจฉัยของที่ประชุมแผนกให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก และถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานแห่งที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๘ บรรดาบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับกับศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ และผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์ให้นำมาใช้บังคับแก่ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ ประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ รองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ และผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ แล้วแต่กรณี โดยอนุโลม เว้นแต่บทบัญญัติดังกล่าวนั้นแสดงให้เห็นว่าใช้บังคับเฉพาะกับศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ หรือผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์เท่านั้น

มาตรา ๙ บรรดาคดีที่ศาลชำนัญพิเศษมีคำพิพากษาหรือคำสั่งก่อนวันเปิดทำการของศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ ให้อุทธรณ์ไปยังศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีที่อุทธรณ์จากศาลชำนัญพิเศษนั้น ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้บังคับกับการพิจารณาพิพากษาของศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีที่อุทธรณ์นั้น

บรรดาคดีชำนัญพิเศษที่มีการอุทธรณ์และยังค้างพิจารณาอยู่ในศาลใดก่อนเปิดทำการของศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ ให้ศาลซึ่งคดีนั้นค้างพิจารณาอยู่คงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไป ทั้งนี้ ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีของศาลชำนัญพิเศษนั้น ๆ

มาตรา ๑๐ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีขำัญพิเศษ
พ.ศ.

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์ชำนาญพิเศษ พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอุทธรณ์ชำนาญพิเศษ พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กำหนดให้คดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลฎีกาก่อน แต่ระบบการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลภาษีอากร ศาลแรงงาน และศาลล้มละลาย กฎหมายกำหนดให้คู่ความมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ตรงไปยังศาลฎีกาโดยไม่ต้องขออนุญาตต่อศาลฎีกา ส่วนคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว กฎหมายกำหนดให้คู่ความมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภาคและมีสิทธิยื่นฎีกาต่อศาลฎีกา ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการดังกล่าวและทำให้เกิดความลักลั่นในการใช้สิทธิอุทธรณ์กับคดีประเภทอื่น สมควรจัดระบบการอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษใหม่โดยจัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษขึ้นและให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลชำนาญพิเศษต่าง ๆ รวมทั้งกำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษเป็นที่สุดท้าย และการนำคดีขึ้นสู่ศาลฎีกาจะต้องขออนุญาตจากศาลฎีกาเช่นเดียวกับคดีประเภทอื่น

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดบทนิยามคำว่า “คดีชำนาญพิเศษ” และคำว่า “ศาลชำนาญพิเศษ” เพื่อให้คดีดังกล่าวอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษเป็นศาลชั้นอุทธรณ์ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม โดยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์จากศาลชำนาญพิเศษ ได้แก่ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลภาษีอากร ศาลแรงงาน ศาลล้มละลาย และศาลเยาวชนและครอบครัว โดยมีการจัดตั้งแผนกคดีชำนาญพิเศษเป็นประเภทต่าง ๆ (ร่างมาตรา ๔ และร่างมาตรา ๕)

๒.๒ กำหนดตำแหน่งประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษและรองประธานศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ และผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ (ร่างมาตรา ๖)

๒.๓ กำหนดให้ประธานศาลอุทธรณ์เป็นผู้พิจารณาว่าคดีที่มีปัญหาสำคัญคดีใดสมควรได้รับการวินิจฉัยโดยที่ประชุมแผนกใด และองค์ประชุมของที่ประชุมแผนก (ร่างมาตรา ๗)

๒.๔ กำหนดให้นำบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค รวมทั้งผู้บริหารและผู้พิพากษาในศาลดังกล่าวมาใช้บังคับแก่ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษและผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษ (ร่างมาตรา ๘)

๒.๕ กำหนดบทเฉพาะกาลให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์จากศาลชั้นอุทธรณ์ก่อนร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไปจนกว่าศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์จะเปิดทำการ (ร่างมาตรา ๙)

"การตราพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

"พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่า ยี่สิบห้าคน หรือคณะรัฐมนตรี หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ วรคสอง แต่ร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวด้วยการเงินจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามวรรคสอง หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้จ่ายเงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือเงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือสภาปฏิรูปแห่งชาตินั้น คณะรัฐมนตรีอาจขอรับไปพิจารณาก่อนสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะรับหลักการก็ได้

การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ แต่การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้กระทำโดยคณะรัฐมนตรีหรือผู้รักษาการตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น"

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗, มาตรา ๑๔)